

Plor**Text: Sol Riera Alier**

Pere Garcia Leyes

1969

Pedra

36 x 33 x 56 cm

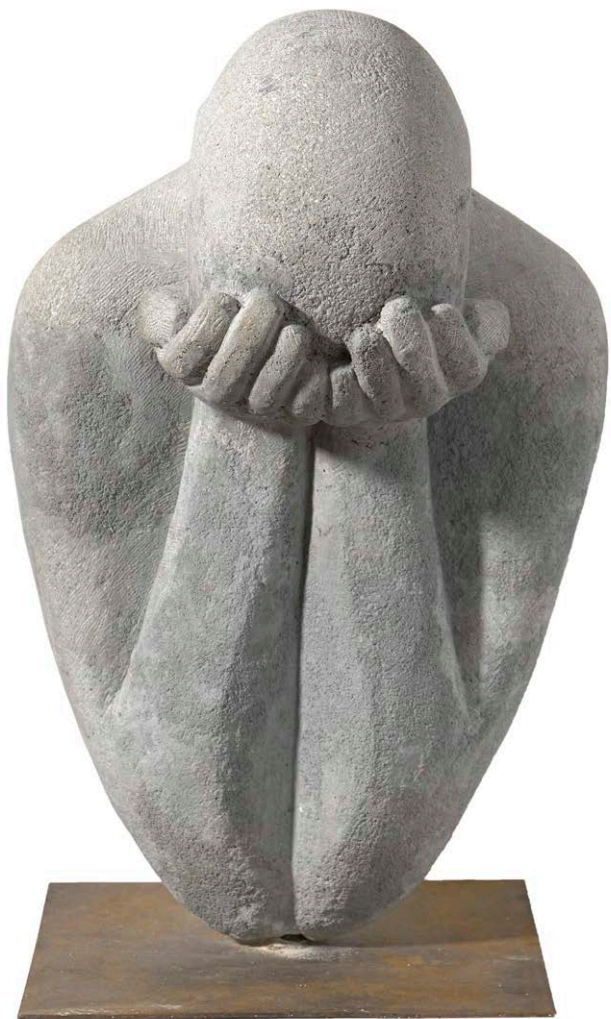
Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 202.040

Fons d'Art Diputació de Girona

Plor és l'obra amb què l'escultor Pere Garcia Leyes va guanyar el segon premi al Concurso Provincial de Arte de la Diputación Provincial de Gerona l'any 1969, en què Domènec Fita fou un dels membres del jurat. Aquest concurs es feia coincidint amb les festes de Sant Narcís, i les 140 obres participants en aquella edició s'exposaven a la Casa de la Cultura Bisbe Lorenzana.

Garcia Leyes hi presenta una obra de pedra de mitjà format on juga amb les contradiccions a través d'una factura tosca i delicada alhora. On recorre al pes de la pedra per definir el pes del dolor i la desesperació que produeix el plor. On la vulnerabilitat de l'afligit es representa a través de la disposició de la figura en l'espai. Esculpint la pena de manera universal i quotidiana.

L'artista de Sant Boi de Llobregat, mort el març d'aquest 2021, inicia amb aquesta peça una trajectòria on la matèria primera, la pedra, el ferro i la fusta, assumiran tot el protagonisme. I on la representació de la quotidianitat a través d'un llenguatge sobri i coherent serà sempre present, combinant buits i plens amb línies rectes i sinuoses que crearan estructures pesants que desafien la llei de la gravetat, per acabar esdevenint peces gràcils i lleugeres.

PLOR

Amb aquesta obra Pere Garcia Leyes ens mostra un rostre indefinit, sense dibuix, amb la mínima expressió de la cara, que es cobreix amb unes mans grosses de dits gruixuts. Només en podem intuir les orelles i poc més, no ens permet deduir si és home o dona, ni trets facials que ens permetin identificar la procedència o l'època... I és que no és rellevant, no importa, és completament superflu qui sigui i com es digui. No ens parla d'una persona en concret sinó d'un acte com és plorar i d'un sentiment comú a tothom. El que compta és el gest i el que representa, el sentiment de dolor universal i atemporal. La desesperació, l'angoixa, la por, la frustració, la injustícia... el dolor. I el dolor no té rostre, ni sexe, ni procedència. En algun moment ens ha envaït, ens envaeix i ens envairà a tots.

No sabem per què plora. Si ho fa per la poca fe en les perspectives de futur, hem de pensar que l'obra va ser realitzada passat el maig del 68 quan Catalunya, com altres territoris, veien un bri d'esperança, de modernitat i d'igualtat. El 2018 la Biblioteca de Catalunya va fer una exposició on posava de relleu la situació catalana en aquells anys, on es mirava la revolució de reüll mentre l'Espanya més profunda hi tancava els ulls. En aquelles dates, intel·lectuals com Godard i Truffaut, amb el suport de Polanski, aconseguïen suspendre el Festival de Cannes en solidaritat amb la causa francesa. Tota aquesta agitació arriba a casa nostra amb potència, a la vegada que l'olor de ranci i el pes de la dictadura cauen com una llosa, com un bloc de pedra. Com aquest gran bloc de pedra.

Plora per la situació política, plora pel pes del passat, per la poca esperança en el futur, per frustració, per motius íntims i personals, plora pel dolor d'una malaltia, plora per l'abandonament, per desamor, per la traïció, per la pèrdua... Plora. Plora per un motiu i per tots alhora, plora perquè cadascun de nosaltres hi arribem a veure el nostre plor.

Fins i tot el títol enforteix la idea de generalitzar el sentiment de dolor, «plor» sense article, sense concreció. Només l'acció quotidiana de manifestar aquesta aflicció comuna envers la pèrdua.

La peça genera múltiples contradiccions a través de la seva factura i reflecteix així les contradiccions de l'essència humana. No ens permet apreciar el pes del bloc de pedra, ja que la disposició en vertical amb forma de triangle invertit que culmina als colzes, li dona lleugeresa, fragilitat. Enfronta la contundència del

Pere Garcia Leyes. *Plor*, 1969. Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 202.040. Fons d'Art Diputació de Girona.

material amb la vulnerabilitat del sentiment d'aflicció. Centrant tota l'atenció en les mans i el rostre, sense que trobem a faltar el cos. El detall que representa el tot.

Les línies sinuoses i corbes la fan delicada, vulnerable igual que la persona que sosté la pena. I a la vegada poc definides, poc dibuixades, brusques i dures com el mateix dolor. Hi apreciem petites incisions en tota la figura amb la voluntat de mostrar-la abrupta i tosca, poc treballada. Línies molt fines i molt pensades fan que la peça es vegi rugosa al tacte, aspra com el mal d'ànima. Genera en l'espectador un sentiment contradictori. Per una banda, vol tocar, abraçar i consolar el plor i, per l'altra, fuig de l'aspror i la rugositat. El treball és minuciós i precís. Contraposant una vegada més la subtilitat i la duresa. Com es mostra també en el documental realitzat amb motiu de l'exposició retrospectiva «Pedra, fusta i ferro» que li va dedicar el museu CCCA (Can Castells Centre d'Art Sant Boi) el 2017. Dirigit per Pere Koniec, es dona rellevància al tacte, a la rugositat, a la imperfecció. Sobretot en les imatges en què l'escultor toca i analitza la textura de l'escorça d'un pi. El tacte la fusta, amb les clivelles de l'escorça de l'arbre acariciades per les mans fortes avesades pels anys i l'ús. Les línies, els buits, la llum, la duresa, la matèria primera i la composició. Evidencien com al llarg de la seva trajectòria artística aquests aspectes sempre hi han estat presents.

L'acte de plorar és contradictori en si mateix. És un acte íntim i solitari, però l'acció es fa pública des del moment en què es tapa el rostre. És un moment d'introspecció, de mirar cap endins però quan es plora es treu el sentiment enfora, s'externalitza la pena i es comparteix; deixa de ser íntima i solitària. És un gest sinuós, compungit, que es reforça quan amb les mans es tapa el rostre per amagar l'emoció; el fa contrari a la intenció, el fa sorollós i visible.

A l'estudi *Proceedings of the National Academy of Science*,¹ realitzat pels psicòlegs Jessica Tracy i David Matsumoto de la Universitat de Columbia, s'associa el gest d'ocultar el rostre amb les dues mans a un gest de vergonya envers la derrota. Es tapa allò que un mateix no vol veure. Segons la teoria freudiana el plor és la catarsi, el moment d'alliberar l'energia reprimida. Wilhelm Reich, psiquiatre contemporani a Freud, ens parla de les cuirasses emocionals, de com el cos es protegeix envers el dolor. I aquestes cuirasses emocionals també són toques, rudes i pesants com la pedra. Tapant la cara amb les mans es crea una paret que bloqueja l'exterior. Espai de recolliment que crea un moviment circular que ho tanca tot a dins, un gest que recorda la posició fetal, el fa primitiu i quotidià.

El plor ens serveix per reduir tensions, per drenar les emocions contingudes i restaurar l'equilibri emocional. Té una funció analgèsica envers el patiment. Moment per parar i deixar espai a la ment per pensar, per reflexionar i trobar solucions a l'angoixa. I de la mateixa manera que després de la tempesta ve la calma, després de les llàgrimes s'aclareix el pensament.

1. <https://www.pnas.org/content/105/33/11655>. Data de la consulta: Novembre 2021